129950

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่

The Development of Causal Structural Model of Environmental Conservation Behavior Influences Quality of Life of Undergraduate, Chiang Mai Province.

โดย

วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพ็ชร์

ชลิดา วสุวัต

รายงานวิจัยฉบับที่ 237 ปี พ.ศ. 2553

มหาวิทยาลัยพายัพ

PAYAP UNIVERSITY

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อนักวิจัย วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพ็ชร์ และชลิดา วสุวัต

ปีที่ทำการวิจัยสำเร็จ มิถุนายน 2553

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) ศึกษาระดับของตัวแปรพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ปทัสถานของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและจิตพอเพียงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย จำแนกตามลักษณะชีวสังคม และ 2) พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 800 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม LISREL Version 8.72 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากพ่อแม่ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้ และลักษณะมุ่งอนาคตในระดับมากที่สุด มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากครูอาจารย์ การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากเพื่อน การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสมจากสื่อ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านความรู้สึกและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านแนวโน้มการกระทำในระดับมาก และมีการปฏิบัติตามวิถีประชา จารีต กฎหมาย การควบคุมตน ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตน และการรับรู้คุณความดีในระดับปานกลาง ยกเว้นกลุ่มที่เรียนในชั้นปีที่ 1 กลุ่มที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ และกลุ่มที่สังกัดอุดมศึกษาเอกชน ที่มีการปฏิบัติตามจารีตในระดับน้อย

PAYAP UNIVERSITY

2. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเส้นอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร รวมทั้งค่าการทดสอบความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ทุกค่า โดยโมเดลสุดท้ายมีค่าสถิติดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า = 90.23, df = 84, p-value = .30; RMSEA = .01; SRMR= 0.03; GFI = .99; AGFI = .97;และ CN = 1026.16 ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นการยืนยันได้ว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำมาอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .80 รองลงมาคือ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จิตพอเพียง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและปทัสถานของกลุ่ม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .46, .25, .21, และ.21 ตามลำดับ และพบว่าพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .64

จากข้อค้นพบที่ได้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

1. การสร้างแบบอย่างที่เหมาะสมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบอย่างจากครูอาจารย์และพ่อแม่ ซึ่งพบว่ามีอิทธิพลมากที่สุดต่อทั้งเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษา

2. การส่งเสริมและพัฒนาลักษณะทางจิตที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อทั้งพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ การควบคุมตน ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน และการรับรู้คุณความดี

3. การส่งเสริมให้นักศึกษากลุ่มที่เรียนในชั้นปีที่ 1 กลุ่มที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ และกลุ่มที่สังกัดอุดมศึกษาเอกชนมีการปฏิบัติตามจารีตของสังคมมากขึ้น

PAYAP UNIVERSITY

ABSTRACT

Title	The Development of Causal Structural Model of Environmental Conservation Behavior Influences Quality of Life of Undergraduate, Chiang Mai Province.
Researchers	Veerawan Wongpinpech and Chalida Wasuwat
Date Completed	June 2010

The main purposes of this research were 1) to study the level of environmental conservation behavior, quality of life, social norm, good role model on environmental conservation, attitudes towards environmental conservation, future orientation and self control, and psychological sufficiency of undergraduate, Chiang Mai Province, both in total sample and other subgroups that categorized by biosocial background. 2) to develop the causal structural model of environmental conservation behavior influences quality of life of undergraduate, Chiang Mai province, as suggested by interactionism model.

The sample consisted of 800 undergraduates both in government and private university who were randomly selected by stratified random sampling. Questionnaires were used as means of data collection. The LISREL version 8.72 was utilized to test empirically structural relationship among such variables. The results were as follows:

1. Both in total sample and other subgroups had the cultural environmental conservation behavior, good role model on environmental conservation from parents, attitudes towards environmental conservation in cognitive component, and future orientation at the most level. They had the natural environmental conservation behavior, quality of life in every domain, good role model on environmental conservation from teachers, friends, and media, and attitudes towards environmental conservation in affective and behavioral component at the high level. Moreover, they behaved according to folkways, mores, laws, self control, reasoning ability, psychological immunity, grateful attitudes at the medium level. Except, the subgroup of the first year, social sciences–humanities field and private university that behaved according to the folkways at the low level.

PAYAP UNIVERSITY

2. The analysis of the data showed that the causal structural model of environmental conservation behavior influences quality of life of undergraduate, Chiang Mai province were statistically significant at 0.05 levels. The model's overall fits were accepted; Chi-square statistics = 90.23, df = 84, p-value = .30; RMSEA = .01; SRMR= 0.032; GFI = .99; AGFI = .97; CN = 1026.16 . The results of the study confirmed that the model was appropriate to be used to describe an environmental conservation behavior influences quality of life of undergraduate. In addition to, the results showed that good role model on environmental conservation was the most effect on environmental conservation behavior (path coefficient = .80), inferior to attitudes towards environmental conservation, psychological sufficiency, future orientation and self control, and social norm (path coefficient = .46, .25, .21, and .21, respectively). Furthermore, the finding indicated that environmental conservation behavior had direct effected on quality of life (path coefficient = .64).

The important suggestions were as follows:

1. Creation the good role model on environmental conservation especially good role model from teachers and parents, because of that had the most effect on attitudes towards environmental conservation, environmental conservation behavior, and quality of life.

2. Development the important psychological factors that were effected environmental conservation behavior and quality of life of undergraduate, for instance self control, reasoning ability, psychological immunity, and grateful attitudes

3. Development the practical behavior related to folkways of the first year, social sciences–humanities field and private university.

PAYAP UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ สำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่าน ได้กรุณาช่วยเหลือ ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็นและกำลังใจ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุลีพร วิมุกตานนท์ คณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ พรพิมล วรวุฒิพุทธพงศ์ ผู้วิจารณ์งานวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. เกียรติสุดา ศรีสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชมพูนุช โสภาจารีย์ และ ดร. วรรณะ บรรจง คณะกรรมการประเมินงานวิจัยฉบับร่าง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แกมมณี เจริญวงศ์ ดร.ศยามล เอกะกุลานันต์ และอาจารย์ทัศนียา วงศ์จันทร์ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม/ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณ คุณกันยารัตน์ เอื้อมอัมพร ผู้ประสานงานโครงการวิจัย และเจ้าหน้าที่สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพทุกท่าน ที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ครูอาจารย์ที่อบรมสั่งสอนให้คณะผู้วิจัยมีความวิริยะอุตสาหะที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ขอบคุณคณาจารย์และนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้คณะผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา

วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพ็ชร์

ชลิดา วสุวัต

มิถุนายน 2553

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ซ)
สารบัญภาพ	(ฌ)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	8
คุณภาพชีวิต	12
ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต	14
กรอบแนวคิดในการวิจัย	27
สมมติฐานของการวิจัย	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลและการตรวจคุณภาพเครื่องมือ	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	38

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การวิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ปทัสถานของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและจิตพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะชีวสังคม.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ.....	47
การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่.....	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	59
บทย่อของการวิจัย.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	99
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	101
ภาคผนวก ง คำสั่งการวิเคราะห์โมเดล.....	115
ประวัตินักวิจัย.....	119

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตาราง หน้า

3.1 จำนวนข้อ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา..... 35

3.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปทัสถานของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม และ เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 36

3.3 สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้อง..... 40

4.1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน 800 คน) จำแนกตามปัจจัยบุคคลในตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทของสถาบัน อุดมศึกษา และประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 41

4.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของตัวแปรพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ปทัสถานของกลุ่ม การเห็นแบบอย่างที่เหมาะสม เจตคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนและจิตพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา และ ประสบการณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 43

4.3 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของข้อมูลที่ได้จากการวัดตัวแปรในการวิจัย (จำนวน 800 คน)..... 47

4.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง..... 50

4.5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) อิทธิพลรวม (Total effects : TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อ ตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2)..... 55

PAYAP UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1.1	โมเดลสมมติฐาน	5
2.1	บทบาทของจิตพอเพียงในแนวของจิตพฤติกรรมศาสตร์	12
2.2	กรอบแนวความคิดของการวิจัย	28
4.1	โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดเชียงใหม่หลังจากที่ให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดมีความสัมพันธ์กัน	52

PAYAP UNIVERSITY